

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

INTRO

У холодильнику зяяла діра.
Нерівні краї загорнулися,
і промінь ліхтарика
вихоплював осколок,
що припаявся до
стінки. Під ногами
рипіло бите скло,
згори лилася вода,
а замість кухонного
куточка громадилися
арматура і шматки бетону.
Здається, мені нема
де жити, — дякую, кеп! —
І нема що їсти, бо наш
стратегічний запас згорів
із холодильником.

Власне, цей епізод міг стати відправною точкою історії, як і будь-яка з низки подій, що йому передували, сплітаючись у бездоганний причинно-наслідковий ланцюг, де жодну ланку неможливо ні викреслити, ні оминати. Але для мене, як і для всіх нас, важливіший не початок, а кінець. А кінець полягає в тому, що я жива.

Я б поховала це в собі, правда. Якби не думка, що десь в Антверпені (чудова назва, люблю, як вона перекочується на язичі тугеньким яблучком) або у Мадриді, або, скажімо, у Києві чи Вінниці, живе така сама тридцятилітня жінка. І, може, у неї теж нема ні сім'ї, ні дітей. Вона затримується допізна на роботі, паяє свої вітражі, малює, пече хліб чи розв'язує контрольні з учнями. Або геть нічого не робить, а отримує роялті (іще одне чудесне слово). Вона сьогодні скачала з Інтернету рецепт шоколадного торта. І стоїть над помадкою, помішує какао з маслом, не знаючи, що її усталений затишний світ розлетівся на друзки.

Це як радіація. Ти її не бачиш, не відчуваєш на смак, тільки в повітрі витає прозоре, і тобі краще випити йоду або тікати, доки не пізно.

Я б запитала свою невідому подругу з Антверпена — слухай, а тобі є куди тікати? Подивися уважно і подумай, де твої гроші та документи, де сумка з найціннішими речами, яку ти зможеш винести на собі. Серед найцінніших речей має бути сухпай і дві банки тушонки, аптечка з налбуфіном, ліхтар із запасом батарейок, хороший ніж і зміна білизни. Запиши контакти людей, у яких ти зможеш пожити, і намалюй стежки, якими будеш виходити.

Якщо ж раптом ти захочеш залишитися, з різних причин, але переважно через власну наївність, якщо ти не наважишся покинути свою майстерню, пожалієш собаку чи сусідку — зрештою, у тебе може бути сотня причин залишитися, — то тобі доведеться змінитися. Щоб вижити, тобі доведеться померти. Ось дім твій згорів. Згоріла машина,

На худенькому личку домінував аристократично загострений дзьоб, відволікаючи увагу від надміру тонких, безкровних вуст. Зі своєю комплекцією я могла б надихати Пікассо, але це слабка втіха для дівчини, яка вдягнула ліфчика останньою в класі, і то нульовий розмір.

Додайте, що я жила читанням, ковтаючи книги на ходу, на перервах, уночі під ковдрою і на уроках під партою. Поглинала друковане слово, як сарана, мені було байдуже, що саме читати. Зависала над газетним кульочком із насінням або могла зачитатися рекламним буклетом. З однаковим інтересом штудіювала томи російських класиків та новітні любовні романи.

І, на довершення, я любила фізику. Годинами затемнювала кімнату, затикаючи кожну шпарину, щоб отримати власну камеру-обскуру. Без кінця експериментувала з лінзами, потім захопилася струмом. Інші дівчата мріяли про наречених, лімузини і курорти, а я ж уявляла себе електриком. Мене заворожувала лаконічна краса схем, я в задумі механічно креслила розводки; деякі з них були парадоксально абсурдними, але гумор особливо хитрого контуру не було кому оцінити.

Та й кому б похвалилася? Звичайно, я не користувалася популярністю у наших Дубровицях. По-моєму, у містечку ніхто не згадає, як мене звали насправді. Для всіх, включно з учителями і сусідами, я була «Ельфом». Дурне дитяче назвисько, яке взялося невідь-звідки — сумніваюся, що батько сам придумав, він звертався до мене «ану ходи сюди» — приліпилося, як жуйка до волосся. Хотілось би вірити, що поза очі мене називали якимось інакше, але будьмо реалістами: поза очі про мене взагалі не згадували.

Коня кують, а жаба лапу простягає — це про мене і про наших бурштинових королів. Я не мала і крихти їхньої козирної грації, стилю і шику, який вбирається з молоком матері та живиться великими грошима. Я жодного разу не

підкурила від купюри — тобто взагалі не курила, не розби-
ла не те що машини, а навіть банального ровера. У мене не
було шансів красиво відшити залицяльника, бо за сімнад-
цять років до мене ніхто не спробував залицятися.

Розмірковуючи над майбутнім, я дійшла невтішного
висновку, що тут мені не світить. Місто, яке жило буршти-
новим промислом і довкола промислу, просто не мало за-
стосування для дівчини, яку не видно за держакон лопати.
Якби ж то за мною давали придане, хоч землю, хоч щось! Та
ми були бідними і драними, як церковні миші — а як інак-
ше, коли старий Місько, тобто мій батько, тверезим являвся
тільки раз на рік, на страсну п'ятницю, витримуючи через
це воістину пекельні муки?

Тому уявіть моє здивування, коли повернувшись додому
з атестатом у руках (на випускний я не ходила — у чому та
за які гроші?), я застала тата тихим, печальним і гм, прямо-
стоячим.

— Доню, ходи-но сюди, маю розмову.

— Що таке? Нас виселяють?!

Як виявилось, і так, і ні. В одному зі своїх алкогольних
снів батько отримав просвітлення. Він уздрів ангела, який
зійшов у сяйві білосніжних риз; божественний голос на-
звав його лайдаком і гімном; божественна рука надавала
ляпасів, а божественна нога приклалася нижче спини. Так
далі жити не можна, — ясно побачив Михайло Павлович, —
і розвинув просто паранормальну активність.

За тиждень батько продав нашу квартиру, виправив
польську візу та замовив квиток на бусік до Перемишля. По-
переду його чекала доля трудового мігранта в Польщі або
навіть на німцях, якщо пощастить, і тому, доню, допоможи
зібрати сумки.

— Тату, а як же я?

— Що «ти»?

— Я, де я житиму?

— У Донецьку, у баби.

Отак на сімнадцятому році життя я дізналася, що в мене є баба. Про існування Донецька я знала з газет.

* * *

Якщо ти ніколи не їздила залізницею, то фірмовий потяг «Донбас» — не найкращий вибір, щоб почати знайомство із цим видом транспорту. Але варіантів у мене не було, і вже за два дні я стояла на пероні, притискаючи до грудей пакет із одягом, валізу книжок та клітку з двома кролями ангорської породи. Кролів у останній момент принесла сусідка.

Кріль не кінь, тварина тиха й сумирна. Я влаштувала клітку на багажній полиці, за матрацами, і забула за них. Тим більше, мені було про що подумати.

Зі скупих татових слів я зрозуміла, що його маму (а мою бабу) звали Ольга Іванівна, і що вони не бачилися рівно десять років. Що він колись пішов із дому з паспортом у кишені, і волів би туди не повертатися, якби не крайня потреба. Крайня потреба — в моїй особі — посприяла формальному возз'єднанню родини, і після недовгих переговорів мене погодилися прийняти на тимчасове проживання.

Жити ми мали в Київському районі Донецька, на вулиці Благовіщенській. Слово за слово, і я переповіла свою історію попутникам — парі пенсіонерів та стриженому дядькові у шкірянці. На цьому місці старі презирнулися і перепитали адресу. «Кушай, дечка», — зітхнула жінка і передала мені помідор та половину курки. А чоловік у шкірянці помовчав і раптом ні з того ні з сього розказав, як по молодості убив в'єтнамця на базарі.

Я з усіх сил намагалася вловити романтику подорожі, про яку так багато читала. Дослухалася до стукоту коліс, які іншим авторам навівали щось зловісне або обнадійливе, а у мене вселяли тільки сумніви щодо надійності конструкції. Вагон скрипів занадто сильно, полиці хилилися

занадто круто, підлогою качалася порожня пляшка з-під пива, вологі простирадла смерділи потом і цвіллю.

Вранці ми прокинулися від хрумкотіння. На столі сидів кріль і доїдав курячий кістяк. Порожня клітка світила вибитими ґратами, слідів другого кроля не було.

Такою і побачила мене баба Оля — брудною, розтріпаною, з подряпанними руками і збитими колінами. Ми з провідником обшукали кожен сантиметр у цьому вагоні, просвітили всі полиці, чемодани, закапелки й туалети. Ми простукали оббивку і підняли кожного пасажира. Клята звірина як у воду канула, і я схилиюся до думки, що її таки спустили в унітаз.

— Ну що ж, буває, — зітхнула Ольга Іванівна. — Твій батько мав би знати, тварини в нас не приживаються. Крім мишей, звичайно. Ходімо додому.

Так у нас і повелося.

Новим домом для мене стала «хрущовка» на три під'їзди, пропахла сечею, котами і котлетами. Моя кімната виходила вікнами на училище, і я щоранку спостерігала, як студенти докурюють перед парами. Бабусина спальня дивилася на приватний сектор, хоча це поняття було умовним. Пам'ятаю, як мене вразило, що Донецьк виявився одноповерховим і дуже містечковим, приватний сектор тут скрізь. Я довго звикала до височенних парканів, до маленьких шиферних дашків, до буйних бур'янів біля кожного подвір'я, до загальної занедбаності. Все, що можна було підв'язати дротиком, тут бовталася на дротику. Все латане-перелатане, на підгнилих стовпах і притрушене чорним пилом.

Вугільний пил був повсюди. Цвіт на деревах швидко жух і обсипався. Перший сніг лежав білим і блискучим годинувді. Нові черевики лишалися чистими до першого виходу. Та і кожен вихід на вулицю перетворювався на випробування, на боротьбу з пилом, грязюкою і суховієм. У мене виробилася звичка не ходити, а перебігати підтюпцем від стіни

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>